

Nowy model prawa wykroczeń. Teoria, praktyka, przyszłość

Włodzimierz Wróbel
Mikołaj Małecki
Małgorzata Pyrcak-Górowska
Dominik Zając
redakcja

Skróty

BGH	niemiecki Sąd Najwyższy
ETPC	Europejski Trybunał Praw Człowieka
Europejska Konwencja Praw Człowieka, EKPC	Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dn. 4 listopada 1950 r., Dz.U. 1993, nr 61, poz. 284 ze zm.
Karta Nauczyciela	Ustawa z dn. 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, Dz.U. 2021, poz. 1762, tekst jedn. ze zm.
Kodeks cywilny, k.c.	Ustawa z dn. 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, Dz.U. 2023, poz. 1610, tekst jedn. ze zm.
Kodeks karny skarbowy, k.k.s.	Ustawa z dn. 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy, Dz.U. 2022, poz. 859, tekst jedn. ze zm.
Kodeks karny z 1932 r., k.k. z 1932 r.	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny, Dz.U. 1932, nr 60, poz. 571 ze zm.
Kodeks karny z 1969 r., k.k. z 1969 r.	Ustawa z dn. 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny, Dz.U. 1969, nr 13, poz. 94 ze zm.
Kodeks karny, k.k.	Ustawa z dn. 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, Dz.U. 2022, poz. 1138, tekst jedn. ze zm.
Kodeks postępowania administracyjnego, k.p.a.	Ustawa z dn. 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, Dz.U. 1960, nr 30, poz. 168 ze zm.
Kodeks postępowania cywilnego, k.p.c.	Ustawa z dn. 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. 2023, poz. 1550, tekst jedn. ze zm.

Skróty

Kodeks postępowania karnego, k.p.k.	Ustawa z dn. 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U. 2022, poz. 1375, tekst jedn.
Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, k.p.w.	Ustawa z dn. 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, Dz.U. 2022, poz. 1124, tekst jedn.
Kodeks wykroczeń, k.w.	Ustawa z dn. 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń, Dz.U. 2022, poz. 2151, tekst jedn. ze zm.
Konstytucja, Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. nr 78, poz. 483 ze zm.
KRK	Krajowy Rejestr Karny
NIK	Najwyższa Izba Kontroli
NSA	Naczelnny Sąd Administracyjny
p.p.s.a.	Ustawa z dn. 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, Dz.U. 2023, poz. 1634, tekst jedn. ze zm.
Prawo o ustroju sądów powszechnych, u.s.p.	Ustawa z dn. 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. 2023, poz. 217, tekst jedn. ze zm.
Prawo o wykroczeniach, p.w.	Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11 lipca 1932 r. – Prawo o wykroczeniach, Dz.U. 1932, nr 60, poz. 572 ze zm.
Prawo ochrony środowiska	Ustawa z dn. 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, Dz.U. 2022, poz. 2556, tekst jedn. ze zm.
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SO	Sąd Okręgowy
SR	Sąd Rejonowy
TK	Trybunał Konstytucyjny
u.s.p.	Ustawa z dn. 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. 2023, poz. 217, tekst jedn.
ustawa o Krajowym Rejestrze Karnym	Ustawa z dn. 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym, Dz.U. 2023, poz. 159, tekst jedn. ze zm.
WSA	Wojewódzki Sąd Administracyjny

Zagrożenie konkretne, abstrakcyjne czy pośrednie (artykuł 86 § 1 Kodeksu wykroczeń)

Specific, abstract or indirect threat to the legal good
(article 86 § 1 of the Contravention Code)

DOI: 10.60677/kipk9788395965593.11

M. Literski, *Zagrożenie konkretne, abstrakcyjne czy pośrednie (artykuł 86 § 1 Kodeksu wykroczeń)*, w: *Nowy model prawa wykroczeń. Teoria, praktyka, przyszłość*, red. W. Wróbel, M. Małecki, M. Pyrcak-Górowska, D. Zając, Kraków 2024, s. 363–372.

Michał Literski

doktorant, Katedra Prawa Karnego, Uniwersytet Jagielloński; ORCID: 0000-0003-3345-4335

1. Wprowadzenie

Punkt wyjściowy niniejszych rozważań stanowi wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z 10 maja 2018 r., IV 1Ka 79/18 (niepublikowany), który dotyczył sprawy, w ramach której sprawca został uznany przez sądy obu instancji za winnego m.in. tego, że prowadząc na drodze publicznej samochód osobowy, umyślnie nie zachowując należytej ostrożności, jadąc bezpośrednio za pojazdem uprzywilejowanym, wysyłającym sygnały świetlne i dźwiękowe o zmiennym tonie – karetką pogotowia ratunkowego (Zespołem Ratownictwa Medycznego), wjeżdżając i przekraczając linię podwójną ciągłą, na zakręcie i w innych niebezpiecznych miejscach,

wyprzedzał inne pojazdy, których kierujący ustępowali drogę i ułatwiali przejazd jadącej karetki, czym spowodował zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, a co stanowi wykroczenie stypizowane w art. 86 § 1 k.w.

Stan faktyczny sprawy był w zasadzie niesporny. Kierowca samochodu osobowego „siedział na zderzaku” karetki pogotowia, jadąc tuż za nią ze znaczną prędkością i wykorzystywał fakt, że wszyscy kierowcy ustępowali jej pierwszeństwa przejazdu. W sprawie nie ustalono, aby doszło do sytuacji typowo niebezpiecznej, np. do gwałtownego hamowania, zarzucenia któregoś z pojazdów czy też wymuszenia zmiany pasa ruchu. Zachowanie sprawcy polegało na jechaniu tuż za karetką pogotowia „korytarzem” stworzonym przez pozostałych uczestników ruchu. Z zeznań kierowcy karetki wynikało, że obawiał się on potencjalnego wystąpienia sytuacji, w której byłby zmuszony hamować przed jakimś kierowcą jadącym z naprzeciwka, który mógłby nie zdążyć zjechać do prawej krawędzi jezdni, a wówczas jadący za karetką obwiniony mógłby nie wyhamować na czas i, uderzając karetkę, wepchnąłby ją pod pojazd nadjeżdżający z naprzeciwka; kierowca karetki przyznał jednak, że żadna tego typu sytuacja nie miała miejsca.

Uwzględniając powyższe, problemem w przedmiotowej sprawie nie były kwestie faktograficzne ani dotyczące oceny wiarygodności poszczególnych dowodów, lecz *stricte* ocena prawna zachowania sprawcy przez pryzmat znamion wykroczenia opisanego w art. 86 § 1 k.w. W szczególności problematyczna była kwestia, jaki kształt ma przybrać wygenerowane przez sprawcę zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, aby możliwe było przypisanie mu realizacji znamion tego wykroczenia.

W ramach uwag propedeutycznych należy odnotować, że mimo iż od czasu popełnienia czynu oraz od czasu wyrokowania przez sądy obu instancji do czasu sporządzenia niniejszego tekstu minęło kilka lat, to jednak treść art. 86 § 1 k.w. nie uległa w tym czasie zmianie, przez co problem nie stracił na aktualności. Jedynym zabiegiem legislacyjnym w ramach art. 86 k.w. w ostatnich latach było dodanie § 1a (typizującego wykroczenie „lekkiego” wypadku komunikacyjnego) oraz podwyższenie dolnej granicy kary grzywny w wykroczeniu stypizowanym w § 2. Sam § 1 artykułu 86 k.w. modyfikowany był tylko raz – w 2010 r. dodano alternatywnie ujęte znamiona modalne „na

drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu”. Trzon zaś normy zakazującej, polegający na niezachowaniu należytej ostrożności i spowodowaniu zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, obecny jest w Kodeksie wykroczeń od początku obowiązywania tego aktu prawnego, tj. od 1 stycznia 1972 r.

2. Treść uzasadnienia wyroku

W swojej analizie prawnej Sąd Okręgowy w Krakowie zaakcentował, że: „ustawodawstwo prawnokarnie stopniuje stopień sprowadzonego przez sprawcę zagrożenia. Np. w art. 163 § 1 k.k. mowa jest o sprowadzeniu zdarzenia, które zagraża życiu i zdrowiu wielu osób lub mieniu w wielkich rozmiarach, mające postać pożaru, zalewu, zawalenia się budowli i in. (pkt 1 do 4). Z kolei w art. 164 § 1 k.k. mowa jest o penalizowanym zachowaniu sprawcy sprowadzającym bezpośrednio niebezpieczeństwo zdarzenia określonego w art. 163 § 1 k.k.”.

Kontynuując swój wywód, sąd II instancji zauważył, że:

znamię „zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym” w regulacji art. 86 § 1 k.w. nie jest poprzedzone, w ślad za tym obwarowane warunkiem, aby spowodowane przez sprawcę zagrożenie było realne, bezpośrednie. Oznacza to, stosując wykładnię językową art. 86 § 1 k.k., iż za wykroczenie to odpowie ten, kto nie zachowując należytej ostrożności, powoduje zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Warunkiem odpowiedzialności jest też ustalenie związku przyczynowego pomiędzy niezachowaniem przez sprawcę wykroczenia należytej ostrożności a spowodowaniem zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

W konsekwencji, Sąd Okręgowy w Krakowie uznał, że: „do skazania za wykroczenie z art. 86 § 1 k.w. nie jest wymagane sprowadzenie «realnego» zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, gdyż takiego znamienia brak w treści art. 86 § 1 k.w.”, choć z drugiej strony sąd ten przyznaje, że: „zachowanie sprawcy tego wykroczenia wymaga zaistnienia niebezpiecznej sytuacji drogowej, stanowiącej pochodną niezachowania przez sprawcę należytej ostrożności, a to przez wzgląd na znamię art. 86 § 1 k.w. «spowodowania zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym». Przepis art. 86 § 1 k.w. nie wymienia kazuistycznie, w jakich wypadkach się go stosuje, stąd każdorazowo Sąd rozstrzyga ten problem w odniesieniu do konkretnego przypadku”.

3. Charakter zagrożenia

Analizę dogmatyczną nakreślonego powyżej rozumowania Sądu Okręgowego w Krakowie wypadałoby rozpocząć od odwołania się do jednego z najbardziej podstawowych tematów z zakresu prawa karnego, czyli do kwestii podziałów typologicznych czynów zabronionych. W nauce prawa karnego powszechnie przyjmuje się podział przestępstw m.in. ze względu na kryterium ingerencji zachowania sprawczego w dane dobro prawne i wyróżnia się w związku z tym przestępstwa, które naruszają dane dobro prawne (przestępstwa z naruszenia) oraz przestępstwa, które jedynie zagrażają danemu dobru prawnemu (przestępstwa z narażenia)⁴⁹³. Przestępstwa z narażenia dzieli się zaś na przestępstwa, które polegają na wytworzeniu przez sprawcę układu sytuacyjnego, który generuje realne i skonkretyzowane niebezpieczeństwo dla danego dobra prawnego (przestępstwa z narażenia konkretnego) oraz na przestępstwa, które zasadzają się na penalizacji zachowań, które są jedynie potencjalnie niebezpieczne (przestępstwa z narażenia abstrakcyjnego)⁴⁹⁴. Byt przestępstwa z narażenia abstrakcyjnego nie jest uzależniony od wykazania, że sprawca swoim zachowaniem sprowadził *in casu* jakiegokolwiek realne niebezpieczeństwo; penalizacja opiera się na swego rodzaju społecznym przeświadczeniu, że tego typu zachowania są w sposób nieakceptowalny ryzykowne, przez co łączą się co do zasady ze statystycznie dużym prawdopodobieństwem naruszenia przez sprawcę danego dobra prawnego. Najbardziej plastycznym zdaje się przykładem przestępstwa z narażenia abstrakcyjnego jest występki opisany w art. 178a § 1 k.k., który zakazuje kierowania pojazdem mechanicznym przez osoby, które znajdują się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego. Na gruncie tego przepisu odpowiada karnie każdy nietrzeźwy (lub znajdujący się pod wpływem środka odurzającego) kierowca – nawet jeśli porusza się zgodnie z wszelkimi zasadami ruchu drogowego i nie wywołuje swoją jazdą żadnego niebezpieczeństwa dla życia, zdrowia czy też mienia pozostałych uczestników ruchu. Niejako na drugim biegunie są przestępstwa takie jak chociażby art. 160 § 1 k.k., w którym ustawodawca posługuje się pojemnym semantycznie znamieniem czasownikowym „narażać” (nie precyzując tym samym, na czym tak naprawdę ma

493 Zob. chociażby W. Wróbel, A. Zoll, *Polskie...*, s. 191.

494 Zob. W. Wróbel, A. Zoll, *Polskie...*, s. 192.

polegać zachowanie sprawcy) oraz znamieniem skutku w postaci „bezpośredniego niebezpieczeństwa utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu”. Na gruncie art. 160 § 1 k.k. dla ustawodawcy nie ma znaczenia, jak dokładnie zachował się sprawca – liczy się to, że jego bezprawne zachowanie wywołało stan realnego niebezpieczeństwa dla innej osoby.

Przedstawiony powyżej podział w głównej mierze ma znaczenie w przypadku dyskusji dogmatycznej odnoszącej się do przestępstw kryminalnych, jednakże jest on w pełni recypowalny również w odniesieniu do prawa wykroczeń (wszak również wykroczenia można usystematyzować ze względu na takie kryteria jak skutkowość, strona podmiotowa czy właśnie sposób ataku na dobro prawne).

Mając powyższe na uwadze, jak również uwzględniając fakt, że przedstawiony powyżej podział ma charakter dychotomiczny (*tertium non datur*), powstaje w konsekwencji pytanie, do której kategorii (wykroczeń z narażenia konkretnego czy wykroczeń z narażenia abstrakcyjnego) zalicza się według Sądu Okręgowego w Krakowie wykroczenie stypizowane w art. 86 § 1 k.w.? Sąd ten z jednej strony wskazuje, że: „zachowanie sprawcy tego wykroczenia wymaga zaistnienia niebezpiecznej sytuacji drogowej”, jednak z drugiej strony akcentuje, że: „do skazania za wykroczenie z art. 86 § 1 k.w. nie jest wymagane spowodowanie «realnego» zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, gdyż takiego znamienia brak w treści art. 86 § 1 k.w.”.

Sąd Okręgowy w Krakowie zdaje się tym samym tworzyć z typologicznego punktu widzenia trzeci rodzaj narażenia dobra prawnego na niebezpieczeństwo – narażenia, które jeszcze nie jest skonkretyzowane, ale jest jednak bardziej „namacalne” aniżeli narażenie abstrakcyjne. Rozumowanie takie byłoby trudne do zaakceptowania, gdyż z punktu widzenia ochrony dobra prawnego możliwe są tylko cztery sytuacje:

- a. dane zachowanie w ogóle nie generuje jakiegokolwiek zagrożenia dla dobra prawnego,
- b. dane zachowanie jest w pewnym stopniu ryzykowne i tworzy tym samym hipotetyczne zagrożenie dla dobra prawnego,
- c. dane zachowanie wprost tworzy sytuację immanentnie dla dobra prawnego niebezpieczną,
- d. dane zachowanie narusza określone dobro prawne (uszkadza nośnik tego dobra prawnego lub go unicestwia).

W tej perspektywie tok myślowy Sądu Okręgowego w Krakowie zbliżony jest najbardziej do drugiej z powyższych opcji, co w konsekwencji oznaczałoby, że sąd ten traktuje art. 86 § 1 k.w. jako wykroczenie z narażenia abstrakcyjnego. Uzasadnienie słuszności takiego poglądu byłoby jednak niezwykle trudne, mając na względzie literalną treść art. 86 § 1 k.w. Wszak ustawodawca na gruncie tego przepisu nie penalizuje zachowań, które polegają jedynie na niezachowaniu należytej ostrożności w ruchu drogowym, lecz penalizuje takie zachowania, które stanowią konglomerat niezachowania należytej ostrożności z następczym i kauzalnym w tej perspektywie skutkiem w postaci wywołania sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu w ruchu drogowym. Poprzez posłużenie się niezwykle pojemnym semantycznie czasownikiem „powodować” ustawodawca przesądził, że art. 86 § 1 k.w. stanowi wykroczenie materialne (skutkowe), które dla swojego bytu wymaga, aby sprawca swoim zachowaniem wytworzył sytuację immanentnie niebezpieczną dla ruchu drogowego⁴⁹⁵. Gdyby ustawodawca chciał w art. 86 § 1 k.w. opisać wykroczenie z narażenia abstrakcyjnego, to albo posłużyłby się samym opisem czynności sprawczej bez dopełniającego opisu skutku, albo też posłużyłby się zwrotem dopełniającym o wydzwiku bardziej hipotetycznym – na kształt: „(...) co może zagrazić bezpieczeństwu w ruchu drogowym”⁴⁹⁶. W tej perspektywie warto odwołać się do wykładni systemowej i porównać znamiona wykroczenia stypizowanego w art. 86 § 1 k.w. ze znamionami wykroczenia opisanego w art. 84 k.w. – łatwo dostrzec, że pierwszy z tych przepisów penalizuje zachowania, które tworzą konkretne zagrożenie dla ruchu drogowego, a drugi penalizuje takie zachowania, które jedynie potencjalnie mogą stworzyć zagrożenie dla ruchu drogowego.

Zarówno w doktrynie, jak i orzecznictwie nie ma obecnie wątpliwości co do tego, że art. 86 § 1 k.w. typizuje skutkowe wykroczenie, będące wykroczeniem z narażenia konkretnego. Oczywistym jawi się przy tym, że przepis ten dla swojego bytu nie wymaga, aby doszło do konkretnej kolizji drogowej, w której ucierpiałyby osoby lub mienie⁴⁹⁷, jednakże nie budzi też obecnie wątpliwości, że **przepis ten wyma-**

495 Zob. m.in. M. Budyn-Kulik, w: *Kodeks...*, s. 307.

496 Zob. treść art. 212 § 1 k.k., gdzie ustawodawca posłużył się taką właśnie konstrukcją, tworząc typ formalny (bezskutkowy) występku zniesławienia.

497 Zob. chociażby I. Kosierb, w: *Kodeks...*, s. 414.

ga, aby wygenerowane przez sprawcę zagrożenie miało charakter konkretny, realny⁴⁹⁸. „Wykroczeniem przewidzianym w art. 86 § 1 nie będzie każde niezachowanie należytej ostrożności, ale tylko takie, które stwarza zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, tzn. niebezpieczeństwa zaistnienia wypadku lub innego niebezpiecznego zdarzenia w ruchu drogowym. Niebezpieczeństwo nie może być abstrakcyjne, ale musi być realne, tzn. takie, z którego wynika, że w konkretnej sytuacji faktycznie wystąpiło zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym”⁴⁹⁹. Jako przykłady takich realnych zagrożeń bezpieczeństwa w ruchu drogowym podaje się powszechnie: konieczność nagłego hamowania przez innego uczestnika ruchu, niekontrolowane zarzucenie samochodem sprawcy czy też konieczność zjechania na pobocze przez innego uczestnika ruchu celem uniknięcia kolizji⁵⁰⁰. Andrzej Marek w swoim podręczniku do prawa wykroczeń wprost podaje, że: „nie wypełnia znamion tego przepisu nieprawidłowo wykonany manewr (np. wyprzedzenia), jeżeli w konkretnej sytuacji nie spowodował on realnego zagrożenia”⁵⁰¹.

Niezrozumiałe jest w tej perspektywie twierdzenie Sądu Okręgowego w Krakowie, jakoby w treści art. 86 § 1 k.w. nie była zakodowana realność zagrożenia. Rozumowanie sądu II instancji w tym przedmiocie stanowi przykład skrajnie pobieżnej i formalistycznej wykładni literalnej, która nie uwzględnia w ogóle istoty tego przepisu, jego otoczenia normatywnego ani podstawowych założeń dogmatycznych z zakresu szeroko pojętego prawa represyjnego. Niezrozumiałe jest również odwoływanie się przez Sąd Okręgowy w Krakowie do treści art. 163 oraz 164 k.k. i próba wykazania w ten sposób „stopniowości” (jak określa to sąd II instancji) przez ustawodawcę poziomów zagrożenia na gruncie poszczególnych przepisów. Wszak w treści art. 163 § 1 k.k. literalnie nie ma mowy o tym, jaki charakter ma mieć owo spowodowane przez sprawcę zagrożenie⁵⁰², a mimo to w piśmiennictwie

498 Zob.: wyrok SN z 20 lutego 2008 r., V KK 313/07; K. Buchała, *Przestępstwa...*, s. 213; W. Kotowski, *Kodeks...*, s. 539; R.A. Stefański, *Wykroczenia...*, s. 213; A. Marek, *Prawo...*, s. 129; W. Jankowski, w: *Kodeks...*, s. 422; T. Bojarski, w: *Kodeks...*, s. 371; M. Leciak, w: *Kodeks...*, komentarz do art. 86 k.w., teza III.5.

499 B. Kurzępa, *Kodeks...*, komentarz do art. 86 k.w., teza 6.

500 Zob. I. Kosierb, w: *Kodeks...*, s. 414.

501 A. Marek, *Prawo...*, s. 129.

502 Wiadomo jedynie, że ma ono zagrażać życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach. Nie są to jednak dopełnienia, które dookreślałyby „stopień”

i judykaturze nie ma wątpliwości co do tego, że owo zagrożenie musi być realne, konkretne, a nie jedynie potencjalne, abstrakcyjne⁵⁰³. Artykuł 164 § 1 k.k. stanowi zaś li tylko penalizację na przedpolu w stosunku do art. 163 § 1 k.k., co sprawia, że przepis ten jest argumentacyjnie nieprzydatny do tego, co chciał tą ścieżką wykładniczą osiągnąć Sąd Okręgowy w Krakowie.

4. Artykuł 86 § 1 k.w. w realiach przedmiotowej sprawy

W ramach analizowanej sprawy Sąd Okręgowy w Krakowie przyjął, że łączna analiza ustalonego przez sąd I instancji stylu jazdy obwinionego prowadzi do przekonania, że ów styl jazdy spowodował *in casu* zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Obwiniony jechał tuż za karetką, która mogła w każdej chwili zahamować, co – zdaniem sądu – skutkowałoby wjazdem w jej tył przez obwinionego. Ponadto obwiniony, jadąc za karetką, przekraczał linię podwójną ciągłą na zakręcie i w „innych niebezpiecznych miejscach” oraz wyprzedzał pojazdy, znajdując się w stanie ograniczonej widoczności. Obwiniony nie ostrzegał innych uczestników ruchu o swoich manewrach. Całokształt zachowania obwinionego w ocenie Sądu Okręgowego w Krakowie przemawiał za przyjęciem, że taki styl jazdy wywołał stan zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Oceniając zarysowaną powyżej argumentację sądu, nie sposób nie odnieść wrażenia, że sprowadza się ona do uznania, że znamię zagrożenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym zostało przez obwinionego zrealizowane samą okolicznością jazdy za karetką pogotowia (fakt przekraczania linii podwójnej ciągłej i wyprzedzania innych pojazdów wynikał wyłącznie z podążania torem jazdy karetki). W ocenie autora niniejszego opracowania nie da się w takim układzie sytuacyjnym uznać, że jest to skonkretyzowane niebezpieczeństwo w ruchu drogowym – owo

niebezpieczeństwa – wskazują jedynie na przedmioty (lub podmioty), na które owo niebezpieczeństwo ma być skierowane (analogicznie na gruncie art. 86 § 1 k.w. ustawodawca wskazał, że zagrożenie ma dotyczyć ruchu drogowego). Co oczywiste, w treści art. 163 § 1 pkt 1–4 k.k. ustawodawca wymienia konkretne postaci, jakie winno owo zagrożenie przyjąć, jednak i to nie przesądza *per se* o „stopniu” zagrożenia – wszak pożar może mieć taki charakter, że jedynie potencjalnie stanowi zagrożenie dla ludzi, a równie dobrze dany pożar może wystąpić w takich okolicznościach, że owo zagrożenie dla ludzi jest nad wyraz oczywiste i realne.

503 Zob. chociażby D. Gruszecka, w: *Kodeks...*, s. 330.

niebezpieczeństwo pozostawało wyłącznie na poziomie hipotetycznym, albowiem opierało się jedynie na niezgodnym z przepisami prawa (i z pewnością wysoce karygodnym w świetle ocen społecznych) podążaniem za karetką pogotowia, której to karetce pozostali uczestnicy ruchu ustępowali pierwszeństwa przejazdu; owo potencjalne niebezpieczeństwo nie zmaterializowało się jednak w żadnej sytuacji *per se* niebezpiecznej (której wystąpienia obawiał się kierowca karetki). Dopóki zaś układ sytuacyjny wykreowany przez sprawcę w przedmiotowej sprawie nie uległ dalszej dynamizacji (np. na skutek błędu obwinionego), dopóty nie podobna w takim zachowaniu dopatrywać się realizacji znamion wykroczenia opisanego w art. 86 § 1 k.w.

Summary

The text discusses the issue of the threat to the legal good based on the judgment of the District Court in Krakow issued in the case with reference number IV 1Ka 79/18. In this ruling, the court uses the concept of a threat to the legal good, but does not specify what threat (abstract or specific) it has in mind. In the author's opinion, the court seems to create a third type of threat to the legal good in its considerations, which cannot be found in the doctrine of substantive criminal law. The text attempts to critically analyze the court's reasoning, pointing to the dogmatic implications of such an interpretation of the features of art. 86 § 1 of the Contravention Code.

Keywords

contravention, traffic offense, contravention code, threat to the legal good, road traffic safety

Literatura

- Bojarski T., w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. T. Bojarski, Warszawa 2019.
- Buchała K., *Przestępstwa i wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji drogowej: komentarz*, Bydgoszcz 1997.
- Budyn-Kulik M., w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. M. Mozgawa, Warszawa 2009.
- Gruszecka D., w: *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2021.
- Jankowski W., w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. T. Grzegorzczak, Warszawa 2013.
- Kosierb I., w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. J. Lachowski, Warszawa 2021.
- Kotowski W., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, Warszawa 2009.
- Kurzępa B., *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, LEX/el 2008.

Zagrożenie konkretne...

Leciak M., w: *Kodeks wykroczeń. Komentarz*, red. P. Daniluk, SIP Legalis 2019.

Marek A., *Prawo wykroczeń (materialne i procesowe)*, Warszawa 2012.

Stefański R.A., *Wykroczenia drogowe. Komentarz*, Warszawa 2011.

Wróbel W., Zoll A., *Polskie prawo karne. Część ogólna*, Kraków 2012.

Opracowanie jest rezultatem projektu badawczego *Nowy model prawa wykroczeń. Analiza teoretyczna, normatywna i empiryczna* finansowanego ze środków Narodowego Centrum Nauki w ramach grantu OPUS 14, nr 2017/27/B/HS5/02137

Nowy model prawa wykroczeń. Teoria, praktyka, przyszłość

Prezentowana monografia to kompleksowe spojrzenie na prawo wykroczeń w Polsce. Wypracowanie nowych założeń modelowych w zakresie prawa wykroczeń możliwe jest po wszechstronnej analizie jego miejsca w systemie prawa represyjnego oraz spojrzeniu na praktykę stosowania przepisów.

Autorzy analizują prawo wykroczeń z trzech perspektyw. Pierwsza to teoretyczne spojrzenie na prawo wykroczeń jako takie, aspekty normatywne prawa wykroczeń oraz istotne instytucje Kodeksu wykroczeń. Druga to prezentacja wyników badań aktowych dotyczących różnorodnych typów wykroczeń wraz z krytyczną analizą problemów, jakie rodzą w praktyce wymiaru sprawiedliwości. Trzecia to krytyczne spojrzenie na przyszłość prawa wykroczeń w aspekcie modelowym, w kontekście rozwoju nowych technologii, szczególnych przepisów wymagających aktualizacji oraz wykroczeń, które jawią się jako żywe skamieniałości.

Prawo, którego zadaniem jest kształtowanie rzeczywistości społecznej, musi brać pod uwagę aktualny stan stosunków społecznych, otoczenie kulturowe i cywilizacyjne norm prawnych, a także stan dyskusji naukowej o jakości tworzenia i stosowania prawa represyjnego w państwie praworządym. Przedstawione w książce rozważania, zgrupowane pod hasłami: *Teoria – Praktyka – Przyszłość*, wyznaczają kierunki i ramy nowego modelu prawa wykroczeń w Polsce.

sklep.kipk.pl

sklep@kipk.pl

Facebook: KIPKfundacja

Instagram: kipkPRESS

Krakowski
Instytut
Prawa
Karnego
Fundacja

ISBN EBOOK: 978-83-959655-9-3